

AKADEMIN FÖR HÄLSA OCH ARBETSLIV
Avdelningen för socialt arbete och kriminologi

I skjutningarnas frånvaro

En kvalitativ intervjustudie om brottspreventivt arbete mot skjutningar
i Linköping

Emelie Medelius & Teodor Stoltz

2023

Examensarbete, Grundnivå (kandidatexamen), 15 hp
Kriminologi
Kandidatprogram i utredningskriminologi
KRG800

Handledare: Jerzy Sarnecki
Examinator: Amir Rostami

In the Absence of Shootings

A Qualitative Interview Study on Crime Prevention

Efforts against Shootings in Linköping

Abstract

The purpose of this study was to examine the perspectives of crime prevention actors regarding the 364-day absence of shootings in Linköping between January 28, 2022, and January 27, 2023. Additionally, the study aims to investigate how these actors perceive preventive efforts against shootings in Linköping. Qualitative interviews were conducted with six relevant crime prevention actors in Linköping to examine these aspects. The findings revealed that, according to the informants' descriptions, the absence of shootings during this period was largely due to coincidental factors that abstained potential perpetrators. Nevertheless, the actors expressed confidence in the effectiveness of their own and other actors' preventive and intervention initiatives, emphasizing the fundamental role of interagency collaboration in preventing shootings. The study concludes that while specific reasons for the absence cannot be determined, actors' perceptions and the importance of interagency collaboration was consistent. The findings highlight interagency collaboration and active presence in crime prevention.

Keywords: Gun violence, absence of shootings, crime prevention, interagency collaboration

Sammanfattning

Syftet med studien var att undersöka hur olika brottsförebyggande aktörer ser på det 364 dagar långa uppehållet av skjutningar som varade i Linköping mellan 28 januari 2022 och 27 januari 2023. Syftet var även att studera hur aktörerna ser på förebyggande arbete mot skjutningar i Linköping på ett övergripande plan. För att studera detta har kvalitativa intervjuer genomförts med sex relevanta brottsförebyggande aktörer i kommunen. Resultatet visade att uppehållet utifrån informanternas beskrivning till stor del berodde på tillfälligheter som lett till avhållsamhet hos de som annars genomför skjutningar. Aktörerna hade dock tilltro till det egna och andra aktörers arbete på området, både preventivt och ingripande, och menade att samverkan mellan aktörerna är fundamentalt i arbetet mot skjutningar. De viktigaste slutsatserna var att det inte går att säkerställa varför uppehållet uppstod, men att aktörernas bilder av uppehållet och vilka åtgärder som fungerar var samstämmiga. Dessa åtgärder avser främst samverkan och närvaro.

Nyckelord: Skjutvapenvåld, uppehåll av skjutningar, brottspreventivt arbete, samverkan

Förord

Först och främst vill vi rikta ett stort tack till våra informanter som tagit sig tid för att delta i våra intervjuer! Inget av detta hade varit möjligt utan eran medverkan.

Vi vill även tacka vår handledare Jerzy Sarnecki som har hjälpt till och stöttat oss under tiden för uppsatsskrivandet.

Slutligen vill vi tacka våra nära och kära som funnits där för oss under arbetets gång.

Vi som har skrivit uppsatsen erhåller ett gemensamt ansvarar för dess innehåll.

Innehållsförteckning

Abstract.....	
Sammanfattning	
Förord.....	
1 Inledning	1
1.1 Skjutvapenvåldet i Sverige	2
1.2 Skjutvapenvåldet i Linköping.....	3
1.3 Syfte och frågeställningar.....	4
1.4 Begrepp.....	5
1.5 Disposition.....	5
2 Tidigare forskning.....	5
2.1 Motiv och planering.....	6
2.2 Förflyttning av brott.....	8
2.3 Brottsförebyggande åtgärder.....	8
2.3.1 Samverkan	9
3 Teorier	10
3.1 Rutinaktivitetsteorin - Lawrence E. Cohen och Marcus Felson	10
3.2 Ivan Nyes begrepp om social kontroll	11
3.3 De teoretiska ramverkens funktion i studien.....	12
4 Metod.....	12
4.1 Urval	14
4.2 Inspelning och transkribering.....	14
4.3 Analysmetod.....	15
4.4 Validitet och reliabilitet	16
4.5 Vetenskapsteoretisk anknytning	17
4.6 Etiska ställningstaganden	18
5 Resultat.....	19
5.1 Tema 1: Förändringar i den kriminella miljön.....	19
5.1.1 Undertema 1: Konflikter.....	20
5.1.2 Undertema 2: Rädsla	21
5.2 Tema 2: Ökad formell kontroll	22
5.2.1 Undertema 1: Ingripande insatser	22
5.2.2 Undertema 2: Avskräckande insatser	23
5.3 Tema 3: Samtalets makt.....	24
5.4 Tema 4: Samverkan	26
6 Diskussion	27
6.1 Metoddiskussion.....	31
6.2 Vidare forskning	32
7 Referenser	33
8 Bilaga 1 Informationsbrev.....	38
9 Bilaga 2 Intervjuguide	39

1 Inledning

Problematiken med de senaste årens ökade skjutvapenvåld är ett välkänt faktum. Nyheter om skjutningar toppar tidningarnas förstasidor, och den politiska debatten går varm avseende hur denna problematiska form av våld på bästa sätt kan stoppas. Förutom sin centrala plats i samhällsdebatten, blir skjutvapenvåldets konsekvenser särskilt framträdande i statistiken för dödligt våld i Sverige.

I sin årliga rapport avseende dödligt våld presenterar Brottsförebyggande rådet (Brå, 2023, s. 15) att skjutningar under år 2022 utgjorde 54% av de konstaterade fallen av dödligt våld i landet. Detta gör skjutningar till den vanligaste formen av dödligt våld i Sverige idag. I relation till detta framkommer i rapporten att det konstaterade dödliga våldet *utan* skjutvapen har minskat sedan 2021. Under den tioårsperiod Brå (2023, s. 15) presenterar i sin rapport, är 54% det högsta antalet konstaterade fall av dödligt våld med skjutvapen som uppmätts, efter en successiv ökning under perioden. Förutom fallen av skjutvapenvåld med dödlig utgång genomförs även en större mängd skjutningar som leder till skador och/eller utgör fara för allmänheten (Sarnecki, 2022, s. 33).

Majoriteten av det ökade skjutvapenvåldet kan härledas till kriminella kretsar (Sarnecki, 2022, s. 33) och det finns ett flertal beskrivningar om varför denna form av våldsanvändning är aktuell just inom kriminella miljöer. Delvis beskrivs tillgången på skjutvapen vara en grundläggande förutsättning. Gerell m.fl. (2020, s. 118) menar att det i kriminella miljöer i Sverige idag kan anses tämligen enkelt att få tag på skjutvapen. I takt med detta har även antalet individer som kan tänka sig att bruka våld med hjälp av skjutvapen i kriminella kretsar ökat, troligen till följd av skjutvapenvåldets symboliska och centrala roll inom dessa miljöer som har lett till en normalisering av dess användning (Gerell m.fl., 2020, s. 119). Även narkotikamarknaden beskrivs (Gerell m.fl., 2020, s. 119-120) vara en starkt bidragande faktor till det ökade skjutvapenvåldet. Förutom detta menar Gerell m.fl. (2020, s. 121) att den kriminella miljöns normsystem tillsammans med individens förmåga till självkontroll, och hur detta påverkas av narkotikabruk, är bidragande faktorer till ett ökat skjutvapenvåld. Det går således att identifiera ett flertal motiv till att begå skjutningar.

För att komma underfund med skjutvapenvåldet och hur det ska kunna förhindras återfinns mängder av både förslag och redan implementerade insatser. Bland dessa insatser finns EST, Effektiv samordning för trygghet, där brottsligheten i ett visst område analyseras kontinuerligt för att insatser ska kunna implementeras tidigt (Gerell & Hallin, 2020, s. 254). Att stärka samverkan mellan olika brottspreventiva aktörer är ett annat angreppssätt som

betonas för att komma underfund med grunden till problematiken som sedan mynnar ut i skjutvapenvåld (Hallin, 2020, s. 170). På den politiska nivån talas ofta om straffskärpningar som en nödvändig åtgärd och det lyfts mängder av andra förslag. När det kommer till studier och utvärderingar av vad som verkligen fungerar är materialet tunnare.

I Linköping uppstod det från den 28 januari 2022 till den 27 januari 2023 ett uppehåll av skjutningar, samtidigt som antalet skjutningar i landet fortsatte öka (Brå, 2023, s. 15). Tidigare forskning gällande liknande uppehåll av skjutningar och dess orsaker är mycket begränsad. Det är i sin helhet svårt att finna studier som mäter varför brott avstår på detta vis på en meso-nivå. Det som återfinns på ämnet är en effektutvärdering av "Sluta skjut" i Malmö, där resultaten dock inte fullt ut kan kopplas till insatsen (Ivert & Mellgren, 2021, s. 26). Huruvida insatser som exempelvis Sluta skjut är nödvändiga för att uppehåll av skjutvapenvåld ska uppstå, eller om andra faktorer väger tyngre, kan utifrån tidigare forskning inte bestämmas. Till följd av detta uppstår en kunskapslucka i identifieringen av verksamma faktorer som kan tänkas ligga till grund för uppehåll av skjutvapenvåldet.

Genom att intervjua aktörer som i sitt dagliga arbete möter de individer som ligger bakom skjutningarna vill vi, utifrån dessa aktörers perspektiv, försöka identifiera bakomliggande faktorer till uppehållet i skjutningar i Linköping för att bidra till att fylla denna kunskapslucka. Vi hoppas även att resultaten av denna studie kan ligga till grund för vidare forskning på ämnet.

1.1 Skjutvapenvåldet i Sverige

En utmärkande faktor för skjutvapenvåldet i Sverige är att majoriteten av detta kan härledas till kriminella grupperingar (Sarnecki, 2022, s. 33). Sturup m.fl. (2018, s. 86) och Polismyndigheten (u.å.b) presenterar även att en överhängande del av de områden i landet som utsätts för flest skjutningar är sådana som benämns som utsatta områden. Ett utsatt område präglas enligt Polismyndighetens (u.å.b) beskrivning av låg socioekonomisk status, där kriminella nätverk har en påverkan på lokalsamhället. Kopplingen mellan skjutningar och kriminella grupperingar blir således tydlig, något som även blir framträdande i internationell statistik. Savona och Mancuso (2017, s. 41) menar att Sverige sticker ut med den höga andelen unga män, 20-24 år, som kan kopplas till skjutningar i landet. Dessa unga män kopplas i sin tur, av författarna, till gängkriminalitet.

Den bild som presenteras i litteraturen över vilka som är involverade i skjutvapenvåldet i Sverige, samt var detta sker, är tydlig och samstämmig och kopplas till unga män i utsatta områden.

1.2 Skjutvapenvåldet i Linköping

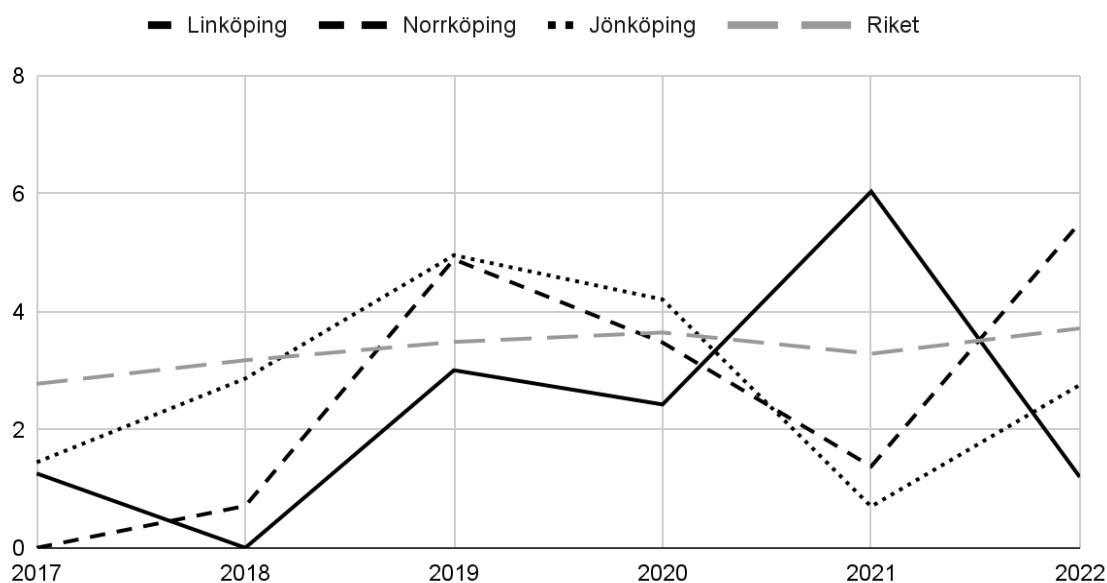
Linköping är en medelstor kommun i Sverige beläget i Östergötlands län. Kommunen har en befolkningsmängd på ca 166 700 medborgare (Statistikmyndigheten SCB, 2023, 22 februari). Över 35 000 av dessa är studenter, då Linköping har ett av Sveriges största universitet (Linköpings universitet, LiU, u.å.). Till följd av detta är medelåldern i kommunen något lägre än i hela riket, 39,8 år (SCB, u.å.a).

I samma polisregion som Linköping, Region Öst, återfinns två jämförbara kommuner. Dessa är Norrköping och Jönköping. Statistik från polisens interna databas DURTVÅ (se figur 1.1.1.) visar att utvecklingen av antalet skjutningar per 100 000 invånare i Linköping från år 2017 till år 2022 skiljer sig från de jämförbara kommuner i Region Öst. Här vill poängteras att statistiken avser konstaterade skjutningar och är således inte framtagen på specifika brottskoder, vilket innebär att samtliga skjutningar inte behöver ha någon koppling till kriminella miljöer.

Under åren 2017 till 2020 såg utvecklingen av skjutningar relativt likartat ut för de tre kommunerna, men från 2021 skiljer sig Linköpings utveckling från de andra. Siffrorna för Norrköping och Jönköping, avseende skjutningar per 100 000 invånare, sjönk från 3,5 och 4,2 till 1,4 och 0,7 medan Linköpings steg från 2,4 till 6. 2022 skedde det omvända. Skjutningarna i Linköping minskade kraftigt medan skjutningarna i de andra kommunerna ökade. I Linköping inträffade inte någon konstaterad skjutning mellan den 28 januari 2022 och den 27 januari 2023, vilket innebar ett uppehåll på 364 dagar.

Linköping sticker således ut med det högsta antalet skjutningar år 2021, samt lägsta antalet skjutningar år 2022 av de tre jämförda kommunerna. Upphållet visar även på en tydlig förändring i skjutvapenvåldet under perioden jämfört med den ökande trend avseende skjutningar i övriga landet (Brå, 2023, s. 15). Studien av Linköping och dess uppehåll motiveras således av sin unika karaktär i sammanhanget.

Antal konstaterade skjutningar per 100 000 inv. och år

Figur 1.1.1 Utvecklingen av antalet konstaterade fall av skjutningar per 100 000 invånare mellan år 2017 och år 2022. Variablernas värden har beräknats genom att dividera antalet konstaterade skjutningar med antalet invånare (uttryckt i hundratusental) för respektive år.

Statistiken för antalet skjutningen per kommun är hämtat från polisens datasystem DURTVÅ (20 april, 2023), antalet konstaterade fall av skjutningar för hela riket är hämtat från Polismyndighetens hemsida (Polismyndigheten, u.å.a) och statistiken för befolkningens mängd är hämtat från Statistikmyndigheten SCBs statistikdatabas (SCB, u.å.b).

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med denna studie är att undersöka hur olika aktörer, som i sitt dagliga arbete möter individer som kan kopplas till skjutningarna och den kriminella miljön i Linköping, upplevde det 364 dagar långa uppehållet av skjutningar mellan 28 januari 2022 och 27 januari 2023 i Linköping. Här avses aktörernas upplevelse av vilka faktorer som kan ligga bakom uppehållet och i vilken utsträckning det brottspreventiva arbetet kan ha påverkat detta. Studien avser även undersöka vad aktörerna anser vara förebyggande faktorer på ett övergripande plan i arbetet mot skjutningar i Linköping.

- Hur upplever aktörerna att deras arbete har påverkat uppehållet i skjutningar?
- Finns det faktorer som inte kan kopplas till aktörernas arbete som de upplever har påverkat uppehållet i skjutningar i Linköping?
- Vilka faktorer anser aktörerna vara förebyggande i arbetet mot skjutningar i Linköping?

1.4 Begrepp

Utsatta områden i Linköping - Det som i våra resultat benämns som utsatta områden innefattar de områden i Linköping som informanterna beskriver att de främsta resurserna i arbetet mot skjutningar läggs inom. Det återfinns ingen formell klassificering av dessa områden som utsatta, men de benämns som detta av våra informanter.

Brottspreventivt arbete eller brottsförebyggande arbete - Brottsprevention har definierats på flera olika, mer eller mindre liknande, sätt i olika publikationer. Sarnecki (2015, s.101) definierar brottsprevention som "sådana åtgärder och förhållanden som minskar sannolikheten för att brott begås och/eller reducerar skadeverkningar av brott". I denna studie fokuserar vi på den första delen som avser minskning av sannolikheten för att brott ska begås. Eftersom begreppen brottspreventivt arbete och brottsförebyggande arbete är synonyma kommer båda begreppen att användas i uppsatsen.

1.5 Disposition

Det första kapitlet avser ge en introduktion till de omständigheter under vilka vår studie genomförs, varför forskningsfrågan är relevant och hur studien kan bidra till vidare kunskap. I det andra kapitlet presenteras relevant tidigare forskning, som genomförts både i Sverige och internationellt, avseende skjutvapenvåld och faktorer för att förhindra detta. Avsnittet delas upp i en generell bakgrundsbild avseende skjutningar i Sverige, motiv och planering, om och hur brott kan förflyttas samt förebyggande åtgärder och samverkan. I det tredje kapitlet återfinns de teoretiska begrepp som har valts för att knytas till vårt material. Dessa är rutinaktivitetsteorin och två begrepp av Nye, avseende social kontroll. Det fjärde kapitlet innefattar en beskrivning av tillvägagångssättet för datainsamling, urval och analys, samt en diskussion om validitet, reliabilitet och etiska överväganden. Kapitel fem innehåller de resultat som tagits fram ur det insamlade materialet. Slutligen, i det sjätte kapitlet, diskuteras våra resultat i relation till de teoretiska ramverken och tidigare forskning. Här återfinns även en metoddiskussion, samt förslag till vidare forskning.

2 Tidigare forskning

För att finna tidigare forskning användes flera olika databaser. Via hemsidan för Högskolan i Gävle genomfördes sökningar via databasen [Discovery](#), men även [DiVA portal](#), [Google Search](#), [Google Scholar](#) samt [Polisen](#) har använts.

De sökord som användes för att finna litteratur var *shootings or gun violence*, *shootings or gun violence Sweden*, *gun violence*, *skjutvapenvåld*, *utsatta områden*, *gängkriminalitet* samt *skjutningar*. Till dessa sökningar lade vi, via Discoverys databas, till kommando “OR” och “AND” där sökord som *utsatta områden* och *skjutningar* lades till i samma sökning. I sökningen för *skjutningar* och *gängkriminalitet* lades även *förebyggande åtgärder* till. För de sökningar som gjorts på engelska lades *deterrence* till i sökningen. I DiVA portal användes funktionen “avancerad sökning - forskningspublikationer” för dessa sökord.

Flertalet av de artiklar och annan litteratur som användes har anträffats som referenser i källor som återfunnits via sökorden. Till följd av detta har sökorden i vissa fall bestått av artiklarnas fullständiga rubriker.

2.1 Motiv och planering

Lauger (2014, s. 192) beskriver innehav av skjutvapen, och i än högre grad skjutningar, som ett tecken på makt och maskulinitet inom kriminella kretsar. Detta kan kopplas till en del av kulturen i dessa kretsar, som enligt Gerell m.fl. (2020, s. 111) ligger till grund för en normativ våldsanvändning där skjutvapenvåldet besitter ett symboliskt och kommunikativt värde. Kollektiva våldshandlingar, där skjutningar kan anses vara den yttersta dimensionen av våldet, kan kopplas till tre framträdande drivkrafter, menar Gerell m.fl. (2020, s. 115). Dessa är 1) egennyttan för att kunna uppnå bland annat en viss ekonomisk status eller kontroll av ett geografiskt område, 2) rädsla för att själv utsättas för våld där skjutningar används för att föregå detta, samt 3) till följd av att uppleva sin heder som kränkt. Den tredje drivkraften kopplas även till hämnd, då avståndstagande från hämndaktioner inom dessa kretsar kopplas till svaghet utifrån författarnas beskrivning.

I en intervjustudie av Hedlund (2021) intervjuas gängkriminella i Malmö om sin syn på skjutningar. I intervjuerna berättar informanterna bland annat att våldet trappats upp i de kriminella miljöerna och att det är de yngre, 15- till 16-åringar, som är de “värsta” (Hedlund, 2021, s. 36). Informanterna beskriver att slagsmål de senaste åren har bytts ut mot skjutningar, att skjutvapenvåldet till största del används för att få status, samt att uppfattningen bland de unga avseende att risken att åka fast för skjutningar är låg (Hedlund, 2021, s. 36-37). De menar att äldre kriminella utnyttjar detta, för att själva slippa begå brotten. Konflikterna bakom skjutningarna beskrivs ofta handla om pengar, men informanterna uppger att motiven till att skjuta handlar mer om status inom den kriminella miljön, hat, samt rädsla för att själv utsättas (Hedlund, 2021, s. 38).

I Jönsson och Nilssons intervjustudie (2019) presenteras ett liknande resultat. Informanterna, som tidigare varit aktiva i den kriminella miljön, framhäver att skjutvapenvåldet fungerar som en form av maktdemonstration (Jönsson & Nilsson, 2019, s. 55). Det framkommer i intervjuerna att konflikter som leder till skjutningar ofta grundar sig i narkotikamarknaden och skulder (Jönsson & Nilsson, 2019, s. 55), men att detta är sekundärt till vinsten skjutningen kan bringa individens position i den kriminella miljön (Jönsson & Nilsson, 2019, s. 58). Jönsson och Nilsson beskriver att det finns en ständigt närvarande maktkamp, och att konflikterna i slutändan främst handlar om att positionera sig i den kriminella miljön. Att skjuta någon kan få en individ att klättra i hierarkin, behålla sin plats i hierarkin eller få de individer som står lägst i rang att bli "någon" (Jönsson & Nilsson, 2019, s. 58-59). En viktig del i positioneringen är individens rykte som kapabel till våldshandlingar, vilket kan förstärkas genom att andra i den kriminella miljön ser när man skjuter någon, menar informanterna (Jönsson & Nilsson, 2019, s. 60). Jönsson och Nilsson (2019, s. 61-62) skriver att individens rykte beskrivs som en färskvara, och flera informanter i studien berättar att ryktet måste upprätthållas även när det inte finns något konkret hot.

Oavsett motiv beskriver Öberg och Vesterhav (2017, s. 162-163) att det dödliga skjutvapenvåldet generellt sett föregås av ett visst mått av planering. Det är således ovanligt med så kallade *affektskjutningar*, något som kan förklaras av att personer som ingår i kriminella nätverk sällan bär vapen på sig, utan istället har dessa undagömda men lättillgängliga (Öberg & Vesterhav, 2017, s. 163).

När en skjutning sker i ett visst område ökar risken för att en följdskjutning sker på samma plats (Sturup m.fl., 2018, s. 73). Detta fenomen kallas för *near repeat patterns* eller *närliggande upprepning av brott*. Hur stor överrisken för följdskjutningar är beror på hur stort området är, samt över hur lång tidsperiod man mäter. En studie av Gerell m.fl. (2021, s. 235-236) visar exempelvis att det i Stockholm sker 0,23 följdskjutningar inom 400 meter och fyra veckor på högriskplatser, platser där narkotika säljs öppet, medan motsvarande siffra för andra platser var 0,05. Sturup m.fl. (2018, s. 76) menar att dessa följdskjutningar troligen handlar om konflikter mellan eller inom kriminella nätverk.

Enligt Sturup m.fl. (2019, s. 372-373) har risken för män, främst i åldrarna 15-29, ökat både avseende att bli utsatt för en skjutning men även för att själv genomföra en sådan. Risken har enligt författarna främst ökat efter åren 2007-2008. Sturup m.fl. (2019, s. 371) beskriver att risken att utsättas för skjutningar med dödligt utfall för unga män mellan 15-29 år är fyra gånger så hög jämfört med risken för män över 30 år. Författarna menar att detta

skiljer sig från slutet på 1990-talet där risken för att skjutas till döds var lika hög för båda åldersgrupperna.

2.2 Förflyttning av brott

Som ovan nämnt kan skjutvapenvåldet i Sverige kopplas till utsatta områden. I litteraturen hänvisas de områden som drabbas av en högre koncentration av brott som *hot spots*, men det finns ingen sammantagen definition av hur stort område en hot spot kan täcka (Lum & Koper, 2017, s. 60). Att fokusera polisarbetet mot hot spots, ofta med polisiär närvaro, har visat sig ha god brottspreventiv effekt (Lum & Koper, 2017, s. 60-62). I de flesta studier på ämnet har man inte funnit att brottsligheten förflyttats till närliggande områden, tvärtom visar resultaten att det var vanligare att brottsligheten minskade även i närliggande områden (Lum och Koper, 2017, s. 62-63; Weisburd & Eck, 2004, s. 54-55). En av dessa studier gällde skjutvapenvåld, The Kansas City Gun Projekt (Braga m.fl., 2012, s. 20). Detta var ett projekt som syftade till att minska skjutvapenvåldet i identifierade problemområden genom riktade polisiära åtgärder. I och med projektet konfiskerades 65% fler skjutvapen medan skjutvapenvåldet minskade med 49% (Sherman & Rogan, 1995, refererat i Braga m.fl., 2012, s. 52). Ingen förflyttning av brotten kunde identifieras.

Det finns således forskning som visar brottspreventiva insatser fokuserade mot hot spots tenderar att minska brottsligheten i dessa områden, samt att brotten inte tenderar att förflyttas till närliggande områden. Den forskning på detta område som behandlar just skjutvapenvåld baseras dock på ett projekt som genomfördes år 1995 i USA (Sherman & Rogan, 1995a, refererat i Braga m.fl., 2012, s. 20), vilket kan vara svårt att jämföra med en modern svensk kontext.

2.3 Brottsförebyggande åtgärder

Den tidigare forskning och litteratur som återfinns gällande förebyggande åtgärder avser främst generell kriminalitet, vilket i viss mån är aktuellt för vår studie. Vi har dock valt att fokusera på den forskning som specifikt avser skjutningar i kriminella miljöer.

Ur ett internationellt perspektiv återfinns en metaanalys av Braga m.fl. (2018, s. 238) som baseras på 24 insatser som genomförts för att minska brottslighet relaterad till gäng och skjutvapen. Här framkommer att resultatet för 19 av de 24 insatserna visade på en signifikant minskning av dessa brottstyper. Även om resultaten för insatserna i sin helhet både är signifikanta och verksamma beskriver Braga m.fl. (2018, s. 239) att det inte går att identifiera vilka specifika element ur insatserna som varit mer eller mindre effektiva. Det blir således

svårt att applicera resultaten på andra kontexter än de specifika kontexterna för vardera insats.

I ett exempel på en senare utvärdering av en insats baserad på avskräckning (Braga m.fl., 2019, s. 552) framkommer att avskräckning, i jämförelse med inkapacitering, kan vara en mer effektiv kontrollmekanism vid förebyggande arbete mot skjutningar. Detta avser preventivt arbete i insatser som går under GVRS, group violence reduction strategies beskriver författarna. GVRS innefattar insatser som riktar sig mot kriminella gäng, med utgångspunkt i att förhindra brott som skjutningar, och tar både utgångspunkt i polisens, lokalsamhällets och socialtjänstens arbete (Braga m.fl., 2019, s. 525).

Huruvida det positiva resultatet för implementering av liknande insatser går att applicera på en svensk kontext kan inte säkerställas då antalet utvärderingar av sådana insatser i Sverige är begränsade (Ivert & Mellgren, 2021, s. 26). Den utvärdering Ivert och Mellgren gjort av insatsen "Sluta skjut" i Malmö menar de är den första utvärderingen av sitt slag. Utvärderingens resultat visar att det skett en minskning av skjutningar under tiden för insatsen (Ivert & Mellgren, 2021, s. 26). Detta ger således stöd för att avskräckande insatser fungerar även i en svensk kontext. Ivert och Mellgren uppger dock vidare att resultaten inte kan säkerställa att det positiva utfall som observerats kan anses vara till följd av insatsen, men att insatsens potentiella, eller åtminstone delvisa, inverkan på utfallet inte bör avskrivas.

2.3.1 Samverkan

En komponent till det brottsförebyggande arbetet som ofta betonas är samverkan mellan olika brottspreventiva aktörer. Hallin (2020, s. 170) beskriver att samarbetet mellan olika aktörer är en grundläggande förutsättning för att förhindra otrygghet och brottslighet. Författaren uppger att många poliser bedyrar samverkan för att komma åt grundproblemen snarare än att endast behandla symptomen, som här karaktäriseras av skjutningar, vilket till stor del åläggs polisen.

Även Berg m.fl. (2020, s. 11) menar att en viktig del i ett lokalt brottsförebyggande arbete är att polis och kommun samverkar avseende sina insatser. Samverkan ska, utifrån beskrivningen av Berg m.fl. (2020, s. 14), ha sin grund i ett gemensamt arbete där erfarenheter och kunskap ska delas mellan parterna för att skapa riktlinjer avseende hur arbetet ska genomföras. Resultatet av detta förväntas bli ett mer effektivt brottsförebyggande arbete. Viktigt att ha med sig i sammanhanget är att boken är skriven som en handbok för

polis och kommuner gällande samverkan i det brottsförebyggande arbetet (Berg m.fl., 2020, s. 8) och utgår således från en positiv inställning till samverkan och dess effekter.

Till följd av att majoriteten av skjutningar kan kopplas till kriminella miljöer, som ovan beskrivet, blir en av delarna i arbetet att fokusera på avhopparverksamhet. Här utgör samverkan en stor del av verksamheten. I en kartläggning av avhopparverksamheter i Sverige beskriver Bogestam och Patel (2016, s. 12) att de myndighetsdrivna avhopparverksamheter som observerats grundas på en formaliserad samverkan mellan olika myndigheter. Vidare beskrivs att även de avhopparverksamheter som inte är myndighetsdrivna samverkar med myndigheter, men att denna samverkan är mindre formaliserad. De myndigheter som presenteras är socialtjänsten, Kriminalvården, Polismyndigheten och Arbetsförmedlingen. Författarna menar att samverkan mellan dessa och avhopparverksamheterna leder till ett engagerat och kompetent arbete, vilket understryker vikten av samverkan mellan olika aktörer. Här påpekas dock även brister. Dessa innefattar bland annat att socialtjänsten i vissa fall brister avseende kunskap och långsiktighet i arbetet samt med sina handläggningstider, att Kriminalvården bör vara mer aktiv, samt att få känner till avhopparverksamheten (Bogestam & Patel, 2016, s. 13). Då problematiken med kriminella grupperingar intensifierats de senaste åren är det inte orimligt antagande att dessa brister i viss mån har åtgärdats, och att samverkan idag fungerar bättre än när rapporten skrevs till följd av det ökade behovet. Risken för att det istället har skapats nya brister är dock också värd att beakta.

3 Teorier

För att kunna förklara varför uppehållet i skjutningar i Linköping uppstod har vi valt att knyta an våra resultat till två teorier som kommer att presenteras nedan. Till följd av att studien har genomförts med ett induktivt angreppssätt, vilket beskrivs närmare nedan, har de teoretiska ramverken valts utifrån dess relevans för den insamlade datan. De teoretiska ramverken som har valts är Cohen och Felsons rutinaktivitetsteori, samt två begrepp av Nye avseende social kontroll.

3.1 Rutinaktivitetsteorin - Lawrence E. Cohen och Marcus Felson

Grunden för Cohen och Felsons (1979, s. 589) rutinaktivitetsteori är att brottslighet uppstår som en följd av förändringar i rutinaktiviteter; vardagliga händelser. För att ett brott ska kunna begås behöver de tre faktorer, som Cohen och Felson uppger, infalla samtidigt. Dessa är 1) motiverade förövare, 2) ett lämpligt objekt, och slutligen 3) utevaro av kapabla väktare.

En kapabel väktare behöver inte vara en formell väktare, det kan handla om civila medborgare vars närvaro förhindrar brott att inträffa (Cohen & Felson, 1979, s. 590). Författarna beskriver att om det exempelvis finns både en stadigvarande mängd motiverade förövare och ett stadigvarande antal lämpliga objekt kan rutinaktiviteter påverka antalet kapabla väktare så att dessa förslagsvis minskar, vilket därför bidrar till att fler brott kan begås.

För att förhindra att brott begås menar Cohen och Felsons (1979, s. 604) att det krävs att någon av de tre ovan nämnda faktorerna uteblir. Detta skapar en bild av förövaren som en rationell individ som väger sina handlingar utifrån dess potentiella vinst och risker. Till följd av detta beskriver författarna att kontroll är väsentligt i det brottsförebyggande arbetet, enligt teorin. De belyser här främst närvaron av kapabla väktare som förebyggande åtgärd.

3.2 Ivan Nyes begrepp om social kontroll

Istället för att söka svar på frågan varför människor begår brott intresserar sig kontrollteoretiker för varför människor *inte* begår brott. En av dessa är Ivan Nye (1958, s. 3). Nye förnekar inte att viss brottslighet kan förklaras av exempelvis inlärd beteenden och psykologiska avvikningar, men menar att de flesta avvikande beteenden kan förklaras av bristande social kontroll (Nye, 1958, s. 3-4). Samtidigt som samhällets lagar och regler skyddar de individer samhället består av, hindrar de individerna att på ett snabbt och bekvämt sätt nå sina mål (Nye, 1958, s. 4). När kontrollen brister ökar således sannolikheten för att brott och andra avvikande beteenden ska inträffa (Nye, 1958, s. 4). Nye ser inte brottsligt beteende som något som först och främst är inlärt. Tvärtom menar han att konformitet är något som behöver läras in (Nye, 1958, s. 5).

Nye fastställer tre olika former av kontroll; intern, indirekt och direkt kontroll. Av relevans för denna studie är dock endast intern kontroll och direkt kontroll då den indirekta kontrollen endast kopplas till individens känslomässiga relationer som enligt Nye (1958, s. 6) kan leda till avhållande från brottslighet, vilket inte har studerats i denna studie.

Intern kontroll innebär att få individer att integrera samhällets normer i sitt tankemönster (Nye, 1958, s. 5-6). Det handlar således om en känsla av rätt och fel och skam som avhåller en individ från att begå brottsliga handlingar. Kontrollens effektivitet påverkas av relationen individen har till den som lär ut normerna, där kontrollen blir mer effektiv om individen står nära den som utövar kontrollen (Nye, 1958, s. 6).

Direkt kontroll är en typ av tvingande kontroll som består av bestraffning och begränsning. Den utgörs av formell kontroll, som rättsväsendet, men även av informell

kontroll exempelvis de regler, förbud och begränsningar föräldrar sätter för sina barn (Nye, 1958, s. 7). Direkt kontroll kan även handla om belöning av konformt beteende. Den direkta kontrollen är ofta effektiv, men endast när individen upplever att sannolikheten för att det avvikande beteendet upptäcks är tillräckligt hög (Nye, 1958, s. 7).

3.3 De teoretiska ramverkens funktion i studien

De teoretiska resonemang som introducerats har använts för att analysera och diskutera empirin (Rienecker & Stray Jørgensen, 2014, s. 207; Svensson, 2015, s. 211). Teorins och begreppens funktion var således både att begripliggöra materialet och att jämföra resultaten mot. Studien har en induktiv ansats, vilket innebär att vi först skapade teman utifrån materialet och frågeställningarna, som sedan analyserades med hjälp av teorin och begreppen (Bryman, 2018, s. 49). Valen av de teoretiska ramverken baseras på att dess utgångspunkt ligger i att förklara avhållande från brottslighet och annat avvikande beteende. Då syftet med studien var att undersöka olika aktörers uppfattning om faktorer som kan ha påverkat uppehållet av skjutningar, samt deras upplevelser av preventiva faktorer mot skjutningar i Linköping överlag, passade teorin och begreppen väl för ändamålet, och till det insamlade materialet.

Cohen och Felson (1979, s. 604) menar även att rutinaktivitetsteorin, till skillnad från många andra kriminologiska teorier, kan förklara årliga förändringar i brottsligheten. Teorin handlar dock till stor del om hur det legala samhället skapar brottsalstrande eller brottsreducerande möjligheter (Cohen & Felson, 1979, s. 591-592). Det skulle exempelvis kunna handla om hur tillgängligheten till fordon, eller att arbetstider som leder till att hemmet är obevakat under en längre tid, skapar tillfällen till brott. De brott denna studie intresserar sig för, skjutningar, kännetecknas däremot av svaga kopplingar till det legala samhället. Vi menar dock att de tre komponenter teorin består av kan användas för att förstå även denna typ av brotts natur, vilket kommer att diskuteras vidare i det sista avsnittet.

Genom att analysera empirin med dessa teoretiska resonemang kan de faktorer som informanterna framhäver förstås ur ett mer abstrakt perspektiv, och således på ett tydligare sätt kopplas till den tidigare forskningen på området.

4 Metod

I denna studie ville vi undersöka hur olika brottspreventiva aktörer ser på fenomenet skjutningar, samt vilka faktorer de menar kan ligga till grund för uppehållet av skjutningar i Linköping mellan 28 januari 2022 och 27 januari 2023. Vi avsåg även studera vilka faktorer

dessa aktörer upplever verksamma i det preventiva arbetet mot skjutvapenvåldet i Linköping. Till följd av att den information vi var intresserade av både behövde vara djupgående, samt att frågorna i viss mån behövde anpassas utifrån informanternas olika yrkesroller, ansåg vi att kvalitativa intervjuer var den metod som lämpade sig bäst. Kvalitativa intervjuer skapade möjligheter för oss att studera både fenomenet skjutningar och uppehållet av dessa utifrån informanternas perspektiv och erfarenheter genom deras egna beskrivningar (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 17). Denna typ av information hade varit svår för oss att införskaffa genom andra datainsamlingsmetoder.

För att på bästa sätt kunna fånga informanternas erfarenheter och kunskaper valde vi att genomföra en flexibel intervjuprocess som innefattade semistrukturerade intervjuer (Bryman, 2018, s. 563). Vi utformade en intervjuguide, som återfinns i bilaga 2, med teman och frågor som var relevanta för syftet med studien. Det semistrukturerade angreppssättet gav informanten möjlighet att utforma svaret på frågorna på det sätt som denne ansåg lämpligt, samt att det gav oss möjlighet att ställa relevanta följdfrågor till informantens svar, tillika ändra ordningen på frågorna i intervjuguiden (Bryman, 2018, s. 563). Valet av semistrukturerade intervjuer, istället för ostrukturerade intervjuer, baserades på att syftet och frågeställningarna för studien är relativt specifika och således kräver vissa avgränsningar (Bryman, 2018, s. 564).

De problem som datainsamlingsmetoden intervjuer medför bör här belysas. Jämfört med andra metoder, exempelvis deltagande observationer (Bryman, 2018, s. 594), begränsas intervjuer av att inte kunna observera mer av verkligheten än det informanterna beskriver. Detta kan bland annat innebära att informanterna kan utelämna information som denne tar för givet, som hade kunnat observeras genom andra metoder (Bryman, 2018, s. 594). Resultaten blir således vinklade utifrån informantens konstruktion av verkligheten, vilket ur ett objektivitetsperspektiv kan vara problematiskt. Då vi med denna studie avsåg studera informanternas syn på skjutvapenvåldet menar vi att detta inte påverkar kvaliteten för resultaten.

Vid inbjudan till vardera intervju skickades ett informationsbrev (se bilaga 1) per mail till informanten, där vi informerade om studien samt gav informanterna friheten att själva välja var, hur och när intervjun skulle genomföras. Detta för att skapa en tryggare miljö för informanten att genomföra intervjun i. Vi uppgav dock att vi gärna genomför intervjun fysiskt på plats, då vi ansåg att det gav oss bättre möjlighet till att även tolka *hur* informanterna svarade på frågorna. Samtliga informanter ville träffas på plats. Fem av informanterna träffade vi på deras respektive arbetsplatser, och en träffade vi av praktiska

skäl i en allmän lokal i ett avskilt mötesrum. Genom att träffas på detta vis eliminerades risken för tekniska problem som skulle kunnat uppstå vid intervjuer över telefon eller via videosamtal.

4.1 Urval

Urvalet i denna studie utgjordes av ett målstyrt urval utifrån studiens syfte (Bryman, 2018, s. 498). Informanterna valdes därför ut baserat på sina yrkesroller samt erfarenheter av och kunskaper om skjutvapenvåld i Linköping. För att komma i kontakt med sådana informanter valde vi att initialt kontakta Linköpings kommun. För att vidare finna informanter ombads de som intervjuades att föreslå andra aktörer som de upplevde kunde ha insikt i ämnet. Urvalet består således till stor del av ett snöbollsurval (Bryman, 2018, s. 504-505).

En risk med att använda sig av snöbollsurval är problematiken med att det sällan resulterar i ett representativt urval för populationen (Bryman, 2018, s. 245). Det finns således en risk i att viktiga aktörer av olika anledningar inte inkluderas i intervjuerna till följd av att de inte uppmärksammas, eller att de inte har möjlighet att delta, vilket är svårt att styra över. I vårt fall upplever vi att de informanter som inkluderats i studien skiljer sig åt i tillräckligt stor utsträckning för att urvalet ska anses adekvat nog för att besvara studiens frågeställningar. Informanterna hade även en samstämmig bild över vilka andra informanter som kunde vara relevanta att intervjua för studiens syfte. Förutom den första informanten, som kontaktades till följd av sin relevanta yrkesroll, var det endast en av informanterna som inte återfanns genom snöbollsurval. Denne kontaktades av oss då vi ansåg yrkesrollen vara av intresse för studien, vilket vi även anser minskade risken för ett snedvridet urval som hade kunnat uppstå om vi endast utgick från snöbollsurvalet.

När intervjuerna inte längre resulterade i en betydelsefull omfattning av nya koder valde vi att avgränsa urvalet. Detta innebar att materialet bedömdes ha uppnått datamättnad (Bryman, 2018, s. 506-507). Avgränsningen ansågs initialt kunna vara mellan 6-8 intervjuer och resulterade slutligen i 6 intervjuer. Av dessa var informanternas yrkesroller områdespolis, frivårdsinspektör, fältsekreterare, säkerhetsstrateg, representant för ett bevakningsföretag och SIG-koordinator. SIG är en förkortning för sociala insatsgruppen.

4.2 Inspelning och transkribering

För att kunna uppnå högsta möjliga kvalitet i analysen av de intervjuer som genomfördes valde vi att spela in, och sedermera transkribera dem. Precis som Bryman (2018, s. 577) beskriver var vi, likt andra som genomför kvalitativa studier, intresserade både av vad

informanten säger, samt hur och i vilken kontext detta sägs. Vi ville inte heller vara begränsade av att behöva föra anteckningar under intervjun, utan ville istället kunna fokusera på att fånga upp det informanten berättade för att bland annat kunna ställa relevanta följdfrågor. Detta är enligt Bryman (2018, s. 578) vanliga orsaker till att vilja spela in intervjuer. Att intervjuerna spelades in möjliggjorde även att vi kunde gå tillbaka och lyssna på exakt hur informanten använde sig av bland annat tonfall och pauser, för att därmed kunna tolka intervjun bättre (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 218). Intervjuernas längd varierade mellan 27:46 minuter och 46:20 minuter.

Nästa steg i analysprocessen var att transkribera de inspelade intervjuerna. Kvale och Brinkmann (2014, s. 220) beskriver att transkribering av intervjuerna skapar en bra grund i att strukturera intervjun, samt att det underlättar analysfasen. Då vi valde att genomföra en tematisk analys av vår insamlade data var transkribering utifrån Brauns och Clarkes (2022, s. 27) beskrivning obligatoriskt för att analysmetoden skulle kunna tillämpas. För att vidare underlätta analysen valde vi att båda två vara delaktiga i transkriberingen av samtliga intervjuer. Detta gav oss goda förutsättningar för att kunna diskutera och reflektera kring det insamlade materialet. Initialt i transkriberingen inkluderades mindre pauser, upprepningar, hummanden och liknande. Dessa har dock, där de inte ansetts relevanta att redovisa, exkluderats ur citaten i resultatet för att underlätta läsningen av dessa.

4.3 Analysmetod

För att analysera materialet valde vi att genomföra en tematisk analys. Braun och Clarke (2022, s. 4) beskriver att grunden för metoden innefattar att identifiera mönster i materialet genom att skapa koder och sedermera teman. För att göra detta valde vi att utgå från Braun och Clarkes sex steg.

Till att börja med följde vi Braun och Clarkes (2022, s. 42) första steg som innebär att göra sig bekant med materialet. Detta gjordes genom att transkribera materialet, lyssna på intervjuerna vid flera tillfällen, samt läsa igenom transkriptionerna. När vi kände oss bekanta med materialet gick vi över till att koda det. Här vidtogs Braun och Clarkes (2022, s. 61) förhållningssätt för fas två där samtliga delar av materialet som kunde tänkas vara av relevans för studien blev belagd med en kod. Vi var båda delaktiga vid skapandet av koderna. Koderna sammanställdes sedan för samtliga intervjuer för att skapa initiala teman, under vilka ett urval av koderna kunde kopplas till varandra utifrån Braun och Clarkes (2022, s. 79) tredje steg. Efter att dessa initiala teman skapats genomförde vi steg fyra som innebar att vi åter gick igenom materialet för att upptäcka om något hade missats, samt för att

utveckla våra teman och än bättre anpassa dem till frågeställningen (Braun & Clarke, 2022, s. 97). I steg fem analyserades de teman som skapats ytterligare, utifrån Braun och Clarkes (2022, s. 108) beskrivning, för att tydligare kunna definieras till de fyra teman som valdes, samt två underteman för respektive av de två första temana. De resultat som presenteras utifrån de teman som antogs har sedan, i linje med Braun och Clarkes (2022, s. 118) sjätte fas, jämförts med tidigare litteratur och teorier. Att materialet kopplades till och jämfördes med de teoretiska ramverken först i analysens sista fas beror på studiens induktiva ansats (Bryman, 2018, s. 49).

4.4 Validitet och reliabilitet

Kvalitativa studier av detta slag kan enligt Bryman (2018, s. 465) inte alltid mätas genom validitet och reliabilitet på samma sätt som kvantitativa studier. LeCompte och Goetz (1982, refererad i Bryman, 2018, s. 465) menar att extern reliabilitet är svår att uppnå för kvalitativ forskning, men att detta kan uppnås i viss mån om en upprepande studie genomförs i en liknande miljö, vilket vi genom att framhålla en tydlig beskrivningen av tillvägagångssättet och omständigheterna för intervjuerna söker göra möjligt.

Den interna reliabiliteten avser överensstämmelsen i uppfattningen gällande det som observeras hos de som genomför studien (LeCompte och Goetz, 1982, refererad i Bryman, 2018, s. 465). För att säkerställa detta valde vi att båda vara närvarande vid samtliga intervjutillfällen samt vid transkriberingen och analysen av dessa. Detta skapade utrymme för att genomgående diskutera resultaten och säkerställa att tolkningen av empirin var densamma oss emellan.

Intern validitet beskriver LeCompte och Goetz vidare som en styrka för kvalitativa intervjuer då dessa ofta innebär en djupgående observation av det som studeras, vilket skapar goda möjligheter för den som genomför studien att säkerställa överensstämmelse mellan observationerna och begreppen. Då vi genomförde intervjuer fram till dess att vi upplevde datamättnad, var vi av uppfattningen att informanterna gav en tillräckligt djupgående bild över samtliga delar av fenomenet. Till följd av att vi använde oss av en induktiv ansats kunde resultaten tydligt kopplas till de teoretiska begrepp vi valt att använda oss av.

Avseende extern validitet, möjligheten att generalisera resultaten till andra miljöer och situationer (LeCompte & Goetz, 1982, refererad i Bryman, 2018, s. 466), var detta svårt att uppnå för vår studie, liksom för kvalitativa studier generellt (LeCompte & Goetz, 1982, refererad i Bryman, 2018, s. 467). Då vår studie avgränsas geografiskt till Linköping kan det bli svårt att applicera resultatet på andra platser. Även om problematiken med

skjutvapenvåld är nationellt utbrett kan situationen i Linköping antas vara unik utifrån de grupperingar som återfinns i miljön, hur olika aktörer arbetar på lokal nivå etc. Möjligheten till generaliserbarhet för andra kontexter bedömdes ur detta perspektiv vara låg. Resultatet av studien kan dock tänkas ge en bild av övergripande verksamma faktorer som kan ligga till grund för liknande studier i andra städer eller områden med liknande problematik. Bryman (2018, s. 485) påpekar dock att generaliserbarheten för kvalitativa studier snarare ligger i kvaliteten hos de teoretiska slutsatserna, något vi i större utsträckning hade möjlighet att påverka.

Ett potentiellt problem med att intervjua personer om deras yrke är *confirmation bias*. Confirmation bias syftar på tendensen att i högre utsträckning upptäcka och tro på sådant som går i linje med sina egna förkunskaper och sin verklighetsuppfattningen (Rossi m.fl., 2019, s. 5). Informanterna kan till följd av detta ha överskattat den egna verksamhetens betydelse i uppehållet av skjutningar i Linköping. Detta hade varit en brist i studiens validitet (se Bryman, 2018, s. 72), om syftet hade varit att finna kunskap om vad som faktiskt orsakat uppehållet. Eftersom frågan som undersöks i denna studie handlar om aktörernas *upplevelser* är detta inte något som påverkat studiens kvalitet. Läsaren bör dock uppmärksammas på att utsagorna inte speglar en objektiv verklighet, utan snarare identifierar informanternas konstruktion av verkligheten.

4.5 Vetenskapsteoretisk anknytning

Utifrån metodvalet bedömdes, som tidigare beskrivet, ett induktivt angreppssätt till teorin (Bryman, 2018, s. 48-49) att vara mest lämpligt. Detta förhindrade oss från att bli "låsta" till ett specifikt teoretiskt antagande under studiens genomförande, både under intervjuerna och i analysen. Det teoretiska resonemanget baseras således i den insamlade datan, istället för att teorin styrde datainsamlingen (Bryman, 2018, s. 47; 50).

Studien har sin utgångspunkt i kritisk realism, vilket innebär ett antagande om att verkligheten existerar oberoende av betraktaren (ontologisk realism), men att förståelsen av verkligheten är socialt påverkad; bunden till våra förkunskaper (Allwood & Eriksson, 2017, s. 54-55). Detta gäller både intervjupersonerna och författarna till denna studie. För att kunna förstå verkligheten krävs därmed mycket reflektion, slutledning och eftertanke, samt en medvetenhet om svårigheterna med att skapa objektiv forskning (Allwood & Eriksson, 2017, s. 54-55).

Vi har även delvis en fenomenologisk utgångspunkt i vår studie. Ett fenomenologiskt angreppssätt beskrivs av Kvale och Brinkmann (2014, s. 44) innefatta ett intresse i att studera

och förstå det som undersöks ur aktörens perspektiv, samt att sedermera beskriva fenomenet utifrån detta. Grunden till vår studie är, som bekant från syftet och frågeställningarna, att studera hur de aktörer som inkluderats i studien upplever skjutningar och hur de ser på perioden av uppehåll av skjutningar i Linköping. Fenomenologin avser även att den verklighet som är relevant återfinns i relevanta aktörers uppfattning av den, skriver Kvale och Brinkmann vidare. Detta stämmer inte fullt ut för vår studie då vi i diskussionen återkommer till en problematisering av i vilken utsträckning de intervjuade aktörerna på ett precist vis kan besvara vilka faktorer som kan ligga bakom uppehållet.

4.6 Etiska ställningstaganden

De informanter som intervjuats för studien är anonyma. Endast deras yrkesroll, samt att de arbetar i Linköping, presenteras. Anonymisering handlar om att informanternas identitet inte ska kunna kopplas till svaren som presenteras (Vetenskapsrådet, 2017, s. 40). Att benämna informanterna utifrån sin yrkestitel har varit en bedömningsfråga, och vägts emot forskningskravet (Vetenskapsrådet, 2017, s. 13). I enstaka fall finns en viss risk att obehöriga utifrån område och yrkesroll kan identifiera vilka personer det är som har lämnat uppgifterna. Vi anser dock att yrkesrollen är viktig att presentera, för resultatets värde. Vi diskuterade även detta med samtliga informanter där vi bad om deras godkännande för att kunna uppge deras yrkesroll. Vissa yrkestitlar har dock ersatts med en mer övergripande beskrivning av yrkesrollen för att bibehålla informanternas anonymitet. Anonymisering innebär även, i enlighet med Vetenskapsrådet (2017, s. 40), att den information som kan kopplas till informanterna i denna studie kommer att förstöras efter studiens publikation. I enlighet med konfidentialitetskravet (Vetenskapsrådet, 2017, s. 40) har materialet även varit låst för obehöriga under hela arbetsprocessen.

I enlighet med kravet om informerat samtycke utformades ett informationsbrev innehållande den information som kunde anses väsentlig för informanterna (se bilaga 1). Informerat samtycke innebär att informanterna informeras om studiens syfte, risker och fördelar med att delta samt att deltagandet är frivilligt och att detta kan avbrytas när informanten än vill (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 107). Informationen som ges till informanterna behöver vara tydlig och överflödiga detaljer bör därför uteslutas. Informerat samtycke handlar på så vis om en bedömning av hur mycket information som ska delas med informanterna (Kvale & Brinkmann, 2014, s. 108). Informationsbrevet skickades på mail till informanterna. Varje intervju inleddes sedan med ett upprepande gällande anonymitet, konfidentialitet och att informanten får avbryta medverkan när som helst. Det innefattade

även ett inhämtande av samtycke till att spela in intervjun. Utöver detta informerades informanterna om att de har rätt att läsa igenom den information som inhämtats av dem innan publicering, för att kunna kontrollera att det som sagts tolkats korrekt. Inför intervjuerna fick informanternas närmsta chef ta del av informationsbrevet och därefter ge ett godkännande till att intervjun genomfördes.

5 Resultat

Resultatet kommer att presenteras utifrån den tematiska analys som genomförts av det insamlade materialet. De olika teman som tagits fram har sin utgångspunkt i någon eller några av de tre frågeställningarna, och kopplas på så vis till olika delar av det förebyggande arbetet mot skjutvapenvåldet i stort i Linköping, men även specifikt avseende uppehållet av skjutningar.

Det första temat är *förändringar i den kriminella miljön* och har två underteman: *konflikter* och *rädsla*. Detta tema kopplas till det aktörerna beskriver som omständigheter som de själva inte direkt varit med och påverkat, men som haft betydelse för uppehållet. Temat kan kopplas till studiens andra frågeställning. Det andra temat är *ökad formell kontroll*, vilket även delas upp i två underteman som är *ingripande insatser* och *avskräckande insatser*. Under detta tema beskrivs aktörernas aktiva insatser i arbetet mot skjutvapenvåldet, vilket kan kopplas till studiens första frågeställning. Det tredje temat är *samtalets makt* där aktörernas genomgående upplevelser av samtalet som brottsförebyggande åtgärd presenteras. Detta kan kopplas både till studiens första och tredje frågeställning. Slutligen är det fjärde temat *samverkan*, vilket hänvisar till vikten av samarbete olika aktörer emellan för ett välfungerande förebyggande arbete mot skjutvapenvåldet. Även detta tema kan kopplas både till studiens första och tredje frågeställning.

5. 1 Tema 1: Förändringar i den kriminella miljön

I den tidigare presenterade litteraturen framkommer det att konflikter i den kriminella miljön ofta är grunden till att skjutningar uppstår (se Jönsson & Nilsson, 2019, s. 55; Hedlund, 2021, s. 36-37). Detta betonas även av våra informanter, som också menar att förändringar i den kriminella miljön i viss mån kan ha varit bidragande till det uppehåll av skjutningar som uppstod i Linköping. Dessa orsaker har vi delat upp i två underkategorier: konflikter och rädsla, som till viss del överlappar varandra. Avseende konflikter menar informanterna att dessa delvis har lett till att potentiella måltavlor har förflyttats, samt att konflikter i andra

städer har prioriterats högre än de i Linköping. Rädslan kopplas till den ökning av skjutningar som skedde året innan uppehållet. Informanterna menar att den kriminella miljön förändrats till den grad att ett flertal individer valde att avstå från konflikter till följd av just rädsla.

5.1.1 Undertema 1: Konflikter

Tidigare forskning visar att skjutningar ofta är en följd av konflikter inom den kriminella miljön gällande narkotikamarknaden och ekonomiska intressen (Gerell m.fl., 2020, s. 115; Hedlund, 2021, s. 38; Jönsson & Nilsson, 2019, s. 55). Detta återges även av flera av våra informanter, som särskilt betonar kopplingen mellan narkotikamarknaden och skjutningarna i Linköping. Avseende grunden för skjutvapenvåld beskriver Öberg och Vesterhav (2017, s. 162-163) att skjutningar sällan sker i affekt, då de ofta grundas i en viss mån av planering. Även denna bild bekräftar av flera av våra informanter som menar att en orsak till att vissa skjutningar inte genomfördes under uppehållet var att specifika måltavlor förflyttades, vilket tyder på att skjutningarna ofta är planerade. SIG-koordinatören menar att förflyttningen av dessa individer delvis beror på att dessa inkapaciteras, men att den främsta anledningen till förflyttning är att de är medvetna om risken att bli en måltavla och därför självmant förflyttat sig från Linköping.

[...] anledningen till att man kanske inte sköt under den perioden var ju att personen man var ute efter inte fanns här under den perioden och man hade då ingen anledning att skjuta. [...] de personerna som blev skjutna, det var ju ganska tydligt vart de liksom hörde hemma någonstans. Och då tänker jag att när man vistas i den miljön så vet man vem som är... näst på tur och då vill man ju såklart inte vara här, då försvinner man ju utomlands oftast. Vissa åkte in på anstalt. Så att man gjorde nog sin del för att liksom, hålla sig borta. (SIG-koordinator)

Även områdespolisen och säkerhetsstrategen uppger förflyttningen av de som benämns som tongivande individer, som en potentiell orsak till uppehållet. Säkerhetsstrategen betonar att det var en konsekvens av det ökade skjutvapenvåldet perioden innan uppehållet, vilket sedermera blev en potentiellt bidragande faktor till att uppehållet uppstod:

Säkerhetsstrateg: “[...] förrföra året [2021] med de skjutningarna fick ju sen också konsekvensen att många utav de, liksom A-aktörerna eller ja, de mest framträdande individerna i de här miljöerna lämnade ju faktiskt landet. [...] Det fick ju en positiv utveckling av det [...]”

Intervjuare: “Menar du att det är en bidragande till att uppehållet uppstod, att de försvann?”

Säkerhetsstrateg: "Ja precis. Jo, men det tror jag absolut att det hade med det att göra. Bland annat, det är ju ett komplext fenomen" (Säkerhetsstrateg)

Vidare talar både områdespolisen och SIG-koordinatören om hur konflikter på andra orter i landet kan ha påverkat frekvensen av skjutningar i Linköping. Här beskrivs hur konflikter i andra städer prioriteras, vilket kan ha varit bidragande till uppehållet av skjutningar i Linköping under perioden.

Sen har ju de [individerna som kopplas till skjutningar i Linköping] konflikter på andra håll också så. Och i Stockholm bland annat har det ju varit väldigt rörigt för dem. Där har ju de haft konflikter med flera andra nätverk och... så det är ju klart att de kanske har valt att... kanske inte räcker till att odla sitt intresse i Linköping (Områdespolis)

Man kan ju se att konflikterna som är här... berör ju hur det är i andra städer också. Så att även om konflikten är här så har ju de ofta kopplingar till konflikter som är i andra städer. Och om det då blossar upp konflikter på andra ställen, och de kanske prioriteras mer, så kommer det göra att det blir mindre prioritet att vara i Linköping eftersom att de har annat att ta itu med. (SIG-koordinatör)

Informanternas bild av konflikters aktiva roll, både i skjutvapenvåldet och uppehållet av detta, kan således anses samstämmig.

5.1.2 Undertema 2: Rädsla

Flera av informanterna menar att rädsla för egen utsatthet av skjutningar potentiellt var en avhållande faktor för individerna, som resulterade i uppehållet. Informanterna beskriver att rädslan främst grundar sig i ökningen av skjutningar i Linköping under 2021. Rädslan kopplas både till ett avhållande från att skjuta, samt till ökad motivation för att söka sig till avhoppverksamheter, vilket i förlängningen leder till avhållsamhet från skjutningar. Detta skiljer sig från den bild Gerell m.fl. (2020, s. 115) presenterar där rädslan snarare beskrivs som en motivation till att utföra ytterligare skjutningar.

Fältsekreteraren beskriver att en förmodad ledargestalt inom den kriminella miljön blev skjuten strax innan uppehållet, och resonerar kring hur det kan ha påverkat potentiella skyttars beslutsfattande:

Jag tror att... det skrämmer folk att en ledande person kanske, har blivit dödad. Det kan få ungdomar att bli lite mer tillbakadragna och rädda och tänka såhär: 'Shit. Det kanske inte finns något konsekvenstänk inom det vi håller på med.' (Fältsekreterare)

SIG-koordinatören beskriver att rädslan ledde till att många valde att hålla sig undan från centrum och andra platser utomhus i vissa områden:

Men det var ju oroligt och det var många, både vuxna och ungdomar, som var oroliga att... ja men: 'är det jag som är näst på tur? Vad kommer hända? Jag måste bort.' Och det märkte man ju i, liksom områden också att det var... man hängde inte ute på samma sätt som man hade gjort innan skjutningarna. Man blev mera... men medveten om var man kan vara och var man inte kan vara. (SIG-koordinator)

Koordinatören på SIG beskriver att arbetsbelastningen för avhopparverksamheten ökade i samband med det ökade antalet skjutningar innan uppehållet: "Det kom flera äldre personer som ville ha hjälp. Och just när det handlar om personer som behöver flytta härifrån som det är akut... Ja men behöver akut hjälp, då blir det väldigt intensivt."

SIG-koordinatören berättar även att rutinerna för avhopparprocessen effektiviserades efter detta till följd av det ökade behovet. Utifrån rutinaktivitetsteorin (Cohen & Felson, 1979, s. 589) kan rädslan här tolkas som en faktor som minskar antalet motiverade förövare.

5.2 Tema 2: Ökad formell kontroll

Ett genomgående tema som identifierats i intervjuerna är en ökning av formell kontroll. Till stor del handlar detta om polisens insatser, vilket samtliga informanter påtalar. Det inbegriper dock även närvaro av ordningsvakter, samt aktörer som inte har ett ingripande uppdrag, tillika övervakningskameror. Temat innefattar insatser som inträffat i samband med uppehållet och utgörs av två underteman; ingripande insatser och avskräckande insatser. Dessa åtgärder riktas enligt informanterna främst till olika utsatta områden i Linköping. Detta överensstämmer med den litteratur som återfinns gällande arbete på särskilt brottsutsatta platser, där ökad polisiär närvaro beskrivs vara brottspreventivt (Lum & Koper, 2017, s. 60-62).

5.2.1 Undertema 1: Ingripande insatser

Den ingripande insats som informanterna främst menar kan ha påverkat uppehållet är inkapacitering av viktiga aktörer inom den kriminella miljön. Detta beskrivs av säkerhetsstrategen, SIG-koordinatören, fältsekreteraren och frivårdsinspektören. Inkapaciteringens effekter återges i flera fall som en effektiv åtgärd som aktörerna, utifrån sin verksamhet, inte har en direkt påverkan på. Bland annat uppger frivårdsinspektören: "Om personer tas bort från sina miljöer och sitter inne på anstalt så blir det ju svårt att befinna sig här. Så rent krasst så finns det vissa personer som är inblandade, som är frihetsberövade."

Liknande svar återges av de övriga informanterna som beskriver inkapacitering som en av de faktorer som kan ha påverkat uppehållet. Här tydliggörs åtskiljandet av motiverade förövare och lämpliga objekt, utifrån rutinaktivitetsteorins begrepp (Cohen & Felson, 1979, s. 604), där dess brottspreventiva funktion blir framträdande.

Förutom inkapacitering presenterar informanterna andra ingripande åtgärder. Flera informanter beskriver att formell kontroll delvis tar sig uttryck i ingripande insatser av poliser eller ordningsvakter. Detta skapar en tydlig koppling till rutinaktivitetsteorin, avseende kapabla väktare som förebyggande åtgärd (Cohen & Felson, 1979, s. 589). Områdespolisen beskriver här att ingripande insatser i form av visitationer eller fordonsstopp kan ha varit bidragande till att förhindra skjutningar:

Jag tror väl att vi har ju förhindrat, säkerligen, många skjutningar som säkert hade ägt rum. Och det är ju också jättesvårt att utvärdera det, men som polis så vet man ju om när man kanske har gjort ett fordonsstopp eller... att man har kontrollerat individer med skyddsvästar på sig och sådär. Och sen kanske vi inte har hittat extremt mycket vapen men... vi är övertygade om att vi har förhindrat ett antal skjutningar på grund av att vi har... alltså dels det här vi pratade om att man har jobbat väldigt närvarande och uppsökande brottsförebyggande, men att vi även har varit väldigt offensiva med och varit på de här aktörerna som iglar och... ja med allt fog som finns. Alltså vi har ju haft på fötterna när det har varit så mycket skjutningar, att göra väldigt, väldigt mycket kontroller för att förhindra brott. (Områdespolis)

Representanten för bevakningsföretaget beskriver också att ingripande åtgärder blir aktuella i högre utsträckning under perioden med ökat antal skjutningar. Här avses den ökade efterfrågan av ordningsvakter informanten uppger har skett de senaste två åren, till följd av deras befogenheter att agera ingripande. Kopplingen blir tydlig till Nyes (1958, s. 7) beskrivning av utförande av direkt kontroll som åtgärd vid oönskat beteende där polisen och ordningsvakter blir viktiga aktörer i sammanhanget.

5.2.2 Undertema 2: Avskräckande insatser

Även flera åtgärder som inte har varit direkt ingripande beskrivs av informanterna ha haft en avskräckande effekt. Områdespolisen beskriver att en ökad polisiär närvaro efter ökningen av skjutningar i Linköping kan ha varit avskräckande avseende skjutvapenvåldet:

Jo men vi hade ju under den här perioden även resursförstärkning regionalt då inom polisregionen så att det var ju faktiskt poliser som var här från våra andra lokalpolisområden. Norrköping och Jönköping var här och hjälpte till, så i numerär var vi nog lite extra poliser för att man hade vissa poliser som var lite öronmärkta till att jobba ännu mer brottsförebyggande, alltså vara utplacerade i stadsdelarna tillsammans med tät kontakt med oss på områdespolisen. [...] och sen är det ju med all brottsförebyggande verksamhet

så är det ju väldigt svårt att utvärdera. Så man får ju gå lite på ja men det facto slutade ändå skjutningarna så att det är klart att det har bidragit, är jag helt övertygad om. (Områdespolis)

Vidare talar områdespolisen om att den ökade närvaron och en viss förändring i arbetssättet har lett till en bättre lokalkännedom i de utsatta områdena. Förändringen innebär att de har arbetat mer uppsökande och närmare befolkningen. Detta, menar områdespolisen, leder till att de bättre känner till vilka personer som har ett högre våldskapital, samt hur konstellationerna av individer i områdena ser ut. Att polisen arbetar uppsökande mot riskindivider på det här sättet kan tänkas förhindra skjutningar både genom avskräckning och genom att direkt förhindra skjutningar med ingripanden så som beskrivet ovan. intervjuerna.

I samband med att skjutningarna inträffade skedde det, enligt representanten för bevakningsföretaget, även en ökad närvaro av ordningsvakter i de aktuella områdena.

För vår del handlar insatserna mest om hur vi styr våra resurser. Detta görs genom samverkan med kommunala säkerhetsfunktioner, samt polisen. Utifrån vår funktion som i första hand är trygghetsskapande kanske våra resurser behöver vara synliga även i andra områden än det som blivit drabbat. Det kanske finns indikationer som tyder på en konflikt mellan grupperingar från olika områden, vilket då kan skapa en oro även i det andra ´konflikttrabbade´ området. (Representant för bevakningsföretag)¹

SIG-koordinatören och säkerhetsstrategen beskriver att det har installerats övervakningskameror på flera platser i Linköping. Även detta kan anses vara en avskräckande insats då det gör det svårare att begå brott på de specifika platserna som kamerorna täcker. Kopplat till rutinaktivitetsteorin (Cohen & Felsons, 1979, s. 604) kan detta anses vara en form av kapabel väktare som kan vara bidragande till att förhindra brott. Utgångspunkten blir här att den motiverade förövaren väljer att avstå att begå en brottslig handling, åtminstone på den specifika platsen, till följd av den ökade risken för att detta spelas in av en övervakningskamera. Flera av informanterna menar även att de olika aktörernas ökade närvaro i Linköpings utsatta områden har ett trygghetsskapande syfte.

5.3 Tema 3: Samtalets makt

En viktig förebyggande åtgärd som flera informanter presenterar är ett kontaktsökande och relationsskapande arbete genom samtal. Detta återfinns på flera nivåer utifrån

¹ Detta är ett omformulerat och förtydligat citat som erhållits från informanten via mail, efter genomförd intervju.

informanternas beskrivning. Samtalet som verktyg blir därför genomgående framträdande i intervjuerna.

Fältsekreteraren beskriver att det i deras arbete ingår att söka kontakt med samtliga medborgare i Linköping, även om arbetet fokuseras på Linköpings utsatta områden. En stor del av arbetet går ut på att öka tryggheten för samtliga medborgare i dessa områden, men främst fokuseras arbetet på ungdomar som kan vara i riskgrupp för kriminalitet. Detta arbete grundar sig i ett långsiktigt perspektiv där fältsekreteraren beskriver att målet är att vägleda ungdomarna i vad som är rätt och fel. Kopplingen till inläring utifrån Nyes (1958, s. 5-6) begrepp intern kontroll blir tydlig i sammanhanget. Fältsekreterarens beskrivning kan även jämföras med områdespolisens beskrivning av den relationsskapande delen av sitt arbete som brottsförebyggande åtgärd. Områdespolisen uppger bland annat att samtal med invånarna leder till en ökad förståelse för området som på sikt kan användas i det förebyggande arbetet:

Områdespolisen jobbar ju främst förebyggande, kontaktskapande, gränssättande ute i våra ytterområden. [...] Vår roll som områdespoliser, det är ju att vara ett känt ansikte där vi känner ju många utav de som är kriminellt belastade. Både ungdomar och vuxna och främst är det ju liksom uppsökande mot ungdomar som befinner sig i riskmiljöer och har ett riskbeteende som vi jobbar mot och utifrån det arbetssättet så får ju vi väldigt mycket information och vi ser mycket. Vi ser vilka konstellationer det är som rör sig och vilka som umgås med vilka och man märker ju väldigt tydligt av om det finns spänningar i luften och alltså normalbilden är ju på ett sätt och om någonting avviker från, den känner vi av när man känner området väldigt väl. Och den kan ju tyda på att det är någonting i luften. (Områdespolis)

Områdespolisen beskriver även att de arbetar mer specifikt inriktat mot enskilda individer med motiverande samtal:

[...] varje arbetspass så jobbar man med motiverande samtal. Man försöker ju med alla man kan. Man upprepar sig jättemycket och sådana som man vet skiter i vad vi har att säga, alltså man fortsätter ju med dem också för den 20:e gången man säger det, då kanske de plötsligt är mottagliga av någon anledning. (Områdespolis)

Även SIG-koordinatoren beskriver samtal som ett viktigt verktyg i sitt arbete. Det används bland annat för att fånga upp potentiella avhoppare till SIGs avhopparverksamhet:

[...]. Att vi till exempel kan besöka personer som sitter häktade eller i arresten även fast de inte är inskrivna i SIG så får vi en möjlighet att kunna besöka dem just för att kunna fånga upp att de kan skriva in sig och då få hjälp att lämna om de skulle vilja det. (SIG-koordinator)

På ett liknande vis uppger Frivårdsinspektören att samtalet är en stor del i deras återfallspreventiva arbete. Detta sker främst som en del i klientens behandling genom behandlingsprogram.

Våra klienter kommer ju oftast hit en gång i veckan/varannan vecka och vi får möjlighet att sitta ner och prata med dem och ha ett påverkansarbete. Vi sitter och försöker hitta de här motivationerna. Vad vill de? Vill de ta sig ur? Vill de komma härifrån? Och försöka stötta upp dem och hitta den här lilla gnistan till att ja, men kanske lämna. Vi har också blivit bättre på att lägga in olika program, ett särskilt riktat program som vi har nu för personer i organiserad brottslighet som ska vara särskilt inriktad på grövre brott, våldsbrott och organiserade brottslighet som begås tillsammans med andra i nätverk. (Frivårdsinspektör)

5.4 Tema 4: Samverkan

I enlighet med Berg m.fl. (2020, s. 11) betonar samtliga informanter betydelsen av samverkan i arbetet mot den kriminalitet som kan resultera i skjutningar, i detta fall i Linköping. Samverkan innefattar, utifrån informanternas beskrivningar, allt mellan och inom myndigheter och kommunen, samt olika näringsidkare och andra aktörer i de utsatta områdena där arbetet sker.

Representanten för bevakningsföretaget beskriver ett samarbete mellan olika aktörer i Linköping, med utgångspunkt i kommunen, som har utvecklats i en positiv riktning.

Vi har ju hittat former, hur vi ska samverka med varandra också. Vilka kontaktvägar vi ska ha, vem som gör vad och så vidare. [...] vi har mötts någonstans där det känns som att det är på väg åt rätt håll. (Representant för bevakningsföretag)

Representanten beskriver även att samverkan genom närvaro, exempelvis mellan dem och områdesteamet bestående av fältverksameheten och brottsförebyggande brobyggare, verkar preventivt då det stör de kriminella. Även frivårdsinspektören beskriver hur samverkan underlättar deras arbete:

Vi har idag en bättre kännedom om våra klienter tack vare samarbetet med både polisen och med socialtjänsten. Det är guldvärt, det. Då har ju vi en bättre kännedom och när vi känner våra klienter bättre, då kan vi också fånga upp dem. (Frivårdsinspektör)

Fältsekreteraren beskriver även detta ur ett informationsperspektiv och menar att olika aktörer får ta del av olika typer av information, utifrån att de har olika förutsättningar. Informationen kan enligt fältsekreteraren delas mellan aktörerna för att underlätta arbetet.

Vi sitter ju på olika information och vi alla uppfattar olika situationer på olika sätt. Polisen, när de går in i centrum med sina uniformer, får ett helt annat bemötande än vad vi får när vi går in i centrum. [...] så när vi får information från polisen, skiljer det sig ganska mycket. (Fältsekreterare)

SIG-koordinatören beskriver att den verksamhet som sociala insatsgruppen genomför grundar sig på samverkan mellan olika aktörer, främst vad gäller avhopparverksamheten, som är av relevans i denna studie. Samverkan utgörs här både av fasta aktörer som samarbetar kontinuerligt, och sådana som kopplas in vid behov. Detta kan kopplas till rutinaktivitetsteorin (Cohen & Felsons, 1979, s. 604) då samtliga aktörer som medverkar i arbetet kan anses bli kapabla väktare i sammanhanget, vilket blir brottspreventivt. Samtidigt genomförs ett arbete för att minska motivationen hos förövaren som preventiv åtgärd, vilket även kan kopplas till intern kontroll. Den interna kontrollen kopplas till inläring om rätt och fel (Nye, 1958, s. 6) och kan således jämföras med det arbete som genomförs mot individen inom ramen för avhopparverksamheten.

Gällande åtgärder som informanterna upplever är preventiva mot skjutningar i Linköping uppgav säkerhetsstrategen att samverkan är grundläggande för att andra insatser ska fungera, “[...] att polisen har hela ansvaret går inte, att kommunen har hela ansvaret går inte och att alla, liksom, andra verksamheter, fritidsverksamheter och liknande har ansvaret går inte heller [...].”

6 Diskussion

Syftet med studien har varit att analysera uppehållet av skjutningar i Linköping utifrån relevanta brottsförebyggande aktörers perspektiv. Det har även varit av intresse att studera hur de aktuella aktörerna ser på förebyggande arbete mot skjutningar i Linköping på ett generellt plan. Utifrån detta har resultaten gett oss en övergripande bild, där det mest centrala har varit de specifika faktorer som flera av informanterna har kunnat peka ut. Den främsta är samverkan. Detta beskrivs av samtliga aktörer som en grundläggande byggsten i det preventiva arbetet. En annan faktor är närvaro. Närvaron kan delas upp i en övergripande ökad närvaro från aktörernas sida i de områden som berörs av skjutningar, samt den närvaro som krävs för att kunna samtala med de berörda individerna för att arbeta preventivt. Slutligen har flera aktörer påpekat faktorer som de inte haft en direkt påverkan på, som att konflikter i andra städer prioriteras av de kriminella, eller att det tidigare stora antal skjutningar ledde till att flera tongivande personer lämnade landet.

Gällande samverkan avses både dess påverkan på uppehållet, samt preventivt arbete mot skjutvapenvåld generellt i Linköping. Den positiva syn på samverkan som informanterna framhåller förenas väl med den som återfinns i tidigare forskning på ämnet. Samverkan anses i den tidigare forskningen vara grundläggande i det brottsförebyggande arbetet (Hallin, 2020, s. 170; Borgestam & Patel, 2016, s. 12). Informanterna beskriver att samverkan, i arbetet mot skjutningar, i stor utsträckning är välfungerande och vedertaget bland de aktuella aktörerna. Utifrån rutinaktivitetsteorin (Cohen & Felson, 1979, s. 589) kan samverkansarbetet i Linköping antas verka preventivt både för att öka antalet kapabla väktare, och för att minska antalet motiverade förövare. Detta blir utfallet av den informationsdelning som sker mellan aktörerna, som utifrån informanternas beskrivning delvis underlättar arbetet genom god kännedom om de utsatta områdena och individerna i dessa. Tolkningen som görs av informanternas beskrivning är att detta skapar goda förutsättningar för att prioritera resurser, samt agera effektivt med dessa. Samverkan mellan aktörerna kan på så sätt bidra till att kapabla väktare närvarar på de platser de behövs, det vill säga platser där motiverade förövare och lämpliga objekt finns. Samverkan möjliggör även en mer effektiv identifiering av de motiverade förövarna.

Informanternas beskrivning av samverkan tyder även på förbättrade förutsättningar utifrån Nyes (1958, s. 7) begrepp direkt kontroll, då aktörerna beskrivs komplettera varandra både genom att bestraffa och begränsa, men även genom att uppmuntra ett konformt beteende. Samverkans resultat avseende informationsdelningen av, och kännedomen om, olika individer i dessa miljöer skapar även goda förutsättningar för aktörerna att arbeta med individernas interna kontroll (Nye, 1958, s. 6). Detta genom att arbeta relationsbyggande och vägvisande.

Formell kontroll, i form av närvaro och ingripande insatser, som enligt informanternas beskrivningar kan ha påverkat uppehållet, kan kopplas till Nyes (1958, s. 7) begrepp direkt kontroll. Direkt kontroll kan i det här sammanhanget dels beskrivas som tvingande begränsning. De tvingande begränsningarna fanns redan innan uppehållet, i form av lagstiftning och ett rättsväsende som arbetar med att upprätthålla denna. Det som informanterna beskriver är dock en ökning av den formella kontrollen i de särskilt drabbade områdena. Detta gäller framförallt ökad närvaro av polis och ordningsvakter. Direkt kontroll är även nära besläktat med avskräckning, och Nye (1958, s. 7) menar att den direkta kontrollen endast är effektiv när risken att upptäckas upplevs som tillräckligt hög. Informanternas bild av hur den ökade närvaron i Linköpings utsatta områden har en brottspreventiv effekt, samt att detta inte leder till att brotten förflyttas, är samstämmig med

den tidigare forskningen om polisiära insatser i hot spots (se Lum och Koper, 2017, s. 62-63; Weisburd & Eck, 2004, s. 54-55).

Utifrån informanternas beskrivningar kan den ökade närvaron antas leda till en högre upplevd risk att upptäckas hos de potentiella skyttarna, vilket kan verka preventivt utifrån begreppet direkt kontroll (Nye, 1958, s. 7). Den ökade närvaron kan även kopplas till Cohen och Felsons (1979, s. 589) begrepp kapabla väktare, vars närvaro utifrån rutinaktivitetsteorin är något som direkt kan förhindra att brott begås. Närvaron av de aktuella aktörernas arbete har av flera informanter beskrivits som något som ökar medborgarnas trygghet. Förutsatt att ökad upplevd trygghet leder till att flera civila medborgare vistas på offentliga platser, kan ökad formell kontroll på så vis även bidra till att det även skapas flera informella kapabla väktare i området (se Cohen & Felson, 1979, s. 590). Resultaten i Jönsson och Nilssons (2019, s. 60) studie tyder dock på att skytten ofta vill att skjutningen ska bevittnas, i syfte att stärka sitt rykte inom den kriminella miljön. Civilbefolkningens roll som kapabla väktare kan därför i viss mån ifrågasättas.

Förändringar i kriminella konflikter kan jämföras med hur förändringar i rutinaktiviteter påverkar brottslighet. Studiens resultat visar att flera aktörer upplever att konflikter och personer som kan kopplas till konflikterna förflyttats i samband med uppehållet av skjutningar i Linköping. Detta kan kopplas till två av rutinaktivitetsteorins komponenter. Det är här nödvändigt att påminna om att rutinaktivitetsteorin utgår från att brott är ett rationellt val, och att skjutningar tenderar att vara planerade handlingar (Öberg & Vesterhav, 2017, s. 162-163). Utifrån tidigare forskning grundar sig konflikterna som resulterar i skjutningar ofta i ekonomiska intressen, narkotikamarknaden eller upplevda kränkningar (Gerell m.fl., 2020, s. 115; Hedlund, 2021, s. 38; Jönsson & Nilsson, 2019, s. 55), en bild som även återges av våra informanter. Detta blir således faktorer som kan antas motivera förövaren. Om motiven till att skjuta i Linköping försvinner, eller om motiven till att skjuta i någon annan stad blir större, kan motivationen hos förövarna gällande genomförandet av skjutningar i Linköping tänkas minska. Att flera individer som var potentiella måltavlor förflyttades från Linköping, dels självmant och dels genom att bli frihetsberövade, är även ett tydligt exempel på förflyttning av lämpliga objekt. I enlighet med rutinaktivitetsteorin beskriver våra informanter denna förflyttning som en potentiell orsak till uppehållet av skjutningar.

Ett sätt att separera motiverade förövare från lämpliga objekt som kan tolkas ur resultaten är inkapacitering. Utifrån informanternas beskrivningar bör de individer som inkapaciteras anses vara, utifrån de teoretiska begreppen, både motiverade förövare och

lämpliga objekt. Här framhålls åtskiljandet av dessa individer, utifrån aktörernas beskrivningar, som en brottspreventiv effekt oavsett om det är potentiella offer eller förövare som inkapaciteras. Den formella kontrollens betydelse blir således framträdande.

I förhållande till skjutvapenvåldets utveckling i Linköping är det intressant att flera informanter tar upp rädsla till följd av det ökade antalet skjutningar under perioden innan uppehållet som en avhållande faktor från att begå nya skjutningar. Tidigare forskning på området beskriver dock en annan bild, där skjutningar i regel leder till nya skjutningar. Studier har visat att risken för att en skjutning sker inom ett visst område ökar efter att en tidigare skjutning inträffat där (Sturup m.fl., 2018, s. 73), vilket troligen grundar sig i konflikter i kriminella miljöer (Sturup m.fl., 2018, s. 76). Utifrån våra informanters beskrivning leder skjutningar, åtminstone i viss mån, till rädsla och avhållsamhet. Annan forskning på området beskriver hur skjutvapenvåld är en statusmarkör i den kriminella miljön och att uteblivande av hämndaktioner ses som svaghet (Gerell m.fl., 2020, s. 115; Jönsson & Nilsson, 2019, s. 58). Studien av Gerell m.fl. (2020, s. 115) tyder dessutom på att just rädsla för egen utsatthet är något som orsakar fler skjutningar, då skjutningar används som ett typ av proaktivt självförsvar. Våra informanter beskriver istället hur rädslan kan vara en förklaring till att uppehållet uppstod. Detta eftersom flera av informanternas beskriver att rädslan i detta fall snarare lett till ett förändrat tankesätt hos individerna i dessa miljöer, där vinsten med skjutningen inte kan överväga de nackdelar en sådan konflikt för med sig. Informanterna uttrycker även att rädslan har lett till starkare drivkrafter för flera individer avseende att byta till en konform livsstil, genom att exempelvis söka sig till avhopparverksamhet, vilket på lång sikt blir preventivt enligt rutinaktivitetsteorin utifrån det minskade antalet motiverade förövare (Cohen & Felson, 1979, s. 604).

Slutligen kan konstateras att samtliga informanter lägger tonvikt på samverkan, och genomgående beskriver den som viktig och framgångsrik inom kommunen. Dess påverkan på uppehållet, eller påverkan på det preventiva arbetet mot skjutningar i stort, går dock inte att säkerställa, vilket gör det viktigt att åter påpeka att resultaten baseras på informanternas upplevelser. Gällande uppehållet av skjutningar i Linköping finns det ingen tydlig åtgärd som informanterna upplever har varit särskilt avgörande, även om samtliga aktörer beskriver att deras, samt andra aktörers arbete, har bidragit till reduktionen av skjutningar. Däremot beskriver samtliga informanter hur det brottspreventiva arbetet, till följd av den ökning av skjutningar som ägde rum innan uppehållet inträffade, förändrats och intensifierats på olika sätt. De faktorer som informanterna upplever som särskilt avgörande för uppehållet handlar dock främst om tillfälligheter som aktörerna inte har haft något vidare inflytande över. Det

finns således en samstämmighet i informanternas beskrivningar avseende uppehållet som en potentiell följd av slumpmässiga sammanträffanden, som är viktig att framhålla. Det är därför nödvändigt att påpeka att det även finns en sannolikhet att uppehållet endast uppstått av en slump, trots att informanterna själva upplever att det brottspreventiva arbetet i Linköping varit välfungerande under perioden.

Gällande uppehållet av skjutningar i Linköping (se figur 1.1.1.) bör fenomenet *regression to the mean* nämnas. Detta syftar till att drastiska förändringar, exempelvis en kraftig ökning av antalet brott, tenderar att jämnas ut sig över tid (Rossi mfl., 2019, s. 163). På en statistisk nivå innebär detta att nedgången förklaras av den tidigare ökningen, vilket i sin tur kan förklaras av att ökningen orsakades av tillfälligheter (Rossi mfl., 2019, s. 163). Risken finns således även att uppehållet av skjutningar i Linköping, åtminstone delvis, kan vara en följd av detta.

6.1 Metoddiskussion

Skjutvapenvåldet i Sverige är som bekant ett komplext fenomen, främst utifrån sin kraftiga ökning de senaste åren (Brå, 2023, s. 15), men även utifrån sin tydliga koppling till organiserad brottslighet (Sarnecki, 2022, s. 33). Detta påpekas även av våra informanter som samtidigt uttrycker en tilltro till sitt eget arbete och dess inverkan på uppehållet, åtminstone till viss del. Det finns därför en risk för att informanternas utsagor delvis präglas av confirmation bias (Rossi m.fl., 2019, s. 5). I detta fall innebär det att tilltron till det egna arbetet leder till att de upplever att uppehållet i viss mån kan härledas till arbetet som aktörerna själva utför. Då vårt intresse med studien låg i att studera uppehållet utifrån aktörernas perspektiv, var detta dock att räkna med för utfallet och således inget som kan anses ha påverkat resultatet.

Som tidigare nämnt finns risken att urvalet inte är representativt för dess population vid användandet av ett snöbollsurval (Bryman, 2018, s. 245). Av de sex intervjuer som genomfördes kan informanternas yrkesroller dock anses komplettera varandra väl i förhållande till syftet med studien. De gav en mångfald avseende olika yrkesrollers perspektiv av det studerade fenomenet. Fler informanter av andra yrkesroller hade kunnat ge en bredare och mer detaljerad bild, men vi anser att de informanter som intervjuades räckte för ändamålet med studien. Vi menar att användandet av ett snöbollsurval snarare gynnade oss då de informanter som inkluderats är väl utvalda utifrån sina erfarenheter på området, utifrån de övriga informanternas perspektiv. Detta hade varit svårt för oss att finna genom att endast söka informanter på egen hand.

6.2 Vidare forskning

Som tidigare beskrivet är det svårt att specificera vad som har varit orsaken till uppehållet i skjutningar. Det hade därför varit intressant att på ett kvantitativt plan jämföra uppehållet av skjutningar med andra brottstyper, för att studera om någon annan brottslighet istället ökade under perioden, eller om brottsligheten i stort minskade i takt med skjutningarna. Exempel på annan brottslighet skulle kunna vara fall av misshandel, eller bedrägerier.

Det skulle även vara intressant att jämföra uppehållet med perioder av uppehåll på andra platser i landet. Detta för att se om uppfattningen om vad detta beror på skiljer sig åt mellan platserna, eller om likheter kan upptäckas och vidare studeras.

Även intervjustudier med kriminella som har inblick i, alternativt ingår i konflikterna, kan vara av intresse för att få en än djupare inblick i skjutvapenvåldet och varför det upphörde. Detta skulle kunna ge en mer nyanserad bild av konflikterna som potentiellt inte kan uppfattas av de som inte ingår i dessa kretsar.

Flera informanter i denna studie beskriver att närvaro av polis, ordningsvakter och väktare i Linköpings utsatta områden ökat och förändrats i samband med uppehållet och upplever att detta bidragit till att det blev ett uppehåll av skjutningar. Därav skulle det vara intressant att i en kvantitativ studie undersöka hur närvaron faktiskt påverkar brottsligheten. Det skulle exempelvis vara intressant att utifrån rutinaktivitetsteorin undersöka om den upplevda tryggheten ökar antalet informella kapabla väktare.

7 Referenser

- Allwood, C.M. & Erikson, M.G. (2017). *Grundläggande vetenskapsteori: för psykologi och andra beteendevetenskaper*. (Andra upplagan). Studentlitteratur.
- Berg, G., Gustafsson, C. & Karlsson, R. (2020). *Samverkan i lokalt brottsförebyggande arbete*. (Tredje upplagan). Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.7d27ebd916ea64de5306c174/1600934264560/2020_Samverkan_i_lokalt_brottsforebyggande_arbete.pdf
- Bogestam, N. & Patel, E. (2016). *Stöd till avhoppare från kriminella grupperingar: En nationell kartläggning*. (Rapport 2016:6). Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.25f91bdc15453b49d0f42d9d/1465470312075/2016_6_Stod_till_avhoppare_fran_kriminella_grupperingar.pdf
- Braga, A., Papachristos, A. & Hureau, D. (2012). *Hot Spots Policing Effects on Crime*. Campbell Systematic Reviews. <https://doi.org/10.4073/csr.2012.8>
- Braga, A., Weisburd, D. & Turchan, B. (2018). Focused Deterrence Strategies and Crime Control: An Updated Systematic Review and Meta-Analysis of the Empirical Evidence. *Criminology & Public Policy* 17(1). 205-250. <https://doi.org/10.1111/1745-9133.12353>
- Braga, A., Zimmerman, G., Barao, L., Farrell, C., Brunson, R. & Papachristos, A. (2019). Street Gangs, Gun Violence, and Focused Deterrence: Comparing Place-based and Group-based Evaluation Methods to Estimate Direct and Spillover Deterrent Effects. *Journal of Research in Crime and Delinquency* 56(4). 524-562.
<https://doi.org/10.1177/0022427818821716>
- Braun, V. & Clarke, V. (2022). *Thematic analysis: a practical guide*. SAGE.
- Brottsförebyggande rådet, Brå. (2023). *Konstaterade fall av dödligt våld: En granskning av anmält dödligt våld 2022*.
https://bra.se/download/18.6bb714d018722cf91a62572/1680099201251/Statistikrapport_D
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Tredje upplagan). Liber.
- Cohen, L. & Felson, M. (1979). Social Change and Crime Rate Trends: A Routine Activity Approach. *American Sociological Review*, 44(4). 588-608.

Gerell, M., Hallin, P-O. & Nilvall, K. (2020). Kriminella nätverk, gatukultur och våld. I Gerell, M., Hallin, P-O., Nilvall, K. & Westerdahl, S. (Red.) *Att vända utvecklingen - från utsatta områden till trygghet och delaktighet*. (s. 109-124). <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1422318/FULLTEXT01.pdf>

Gerell, M. & Hallin, P-O. (2020). Effektiv samordning för trygghet. I Gerell, M., Hallin, P-O., Nilvall, K. & Westerdahl, S. (Red.) *Att vända utvecklingen - från utsatta områden till trygghet och delaktighet*. (s. 254-267). <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1422318/FULLTEXT01.pdf>

Gerell, M., Sturup, J., Magnusson, M-M., Nilvall, K., Khoshnood, A. & Rostami, A. (2021). Open drug markets, vulnerable neighbourhoods and gun violence in two Swedish cities. *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*, 16(3): 233-244
<https://doi.org/10.1080/18335330.2021.1889019>

Hallin, P-O. (2020). Från utsatta till goda livsvillkor. I Gerell, M., Hallin, P-O., Nilvall, K. & Westerdahl, S. (Red.) *Att vända utvecklingen - från utsatta områden till trygghet och delaktighet*. (s. 170-180). <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1422318/FULLTEXT01.pdf>

Hedlund, A. (2021). *"Ingen förtjänar att dö"*. [Elektronisk resurs] : en intervjustudie om hur individer i kriminella miljöer i Malmö ser på skjutvapenvåld och möjligheten att hoppa av. Sociologiska institutionen, Lunds universitet.
https://lucris.lub.lu.se/ws/portalfiles/portal/94791934/SKJUTNINGAR_I_MALM_GVI_2021_SISTA_PDF.pdf

Ivert, A-K. & Mellgren, C. (2021). *Effektutvärdering av Sluta skjut: En strategi för att minska det grova våldet* (FoU rapport, 2021:2). Malmö Universitet.
https://bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa70674f/1615474729121/Sluta_skjut_effekt_utvardering.pdf

Jönsson, E. & Nilsson, E. (2019). *Skjutningar i kriminella miljöer: En intervjustudie* (Rapport 2019:3). Brottsförebyggande rådet.
https://bra.se/download/18.62c6cfa2166eca5d70e355e/1615394906322/2019_3_Skjutningar_i_kriminella_miljoer.pdf

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. (Tredje, reviderade upplagan). Studentlitteratur.

Lauger, T. R. (2014). Violent Stories: Personal Narratives, Street Socialization, and the Negotiation of Street Culture Among Street-Oriented Youth. *Criminal Justice Review*, 39(2) 182-200. <https://doi.org/10.1177/0734016814529966>

Linköpings universitet, LiU. (u.å). *Om Linköpings universitet*. Hämtad 2023-04-28 från <https://liu.se/om-liu>

Lum, C.M. & Koper, C.S. (2017). *Evidence-based policing: translating research into practice*. Oxford University Press.

Nye, F.I. (1958). *Family relationships and delinquent behavior*. Wiley.

Polismyndigheten. (u.å.a). *Sprängningar och skjutningar - polisens arbete*. Hämtad 2023-04-28 från <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/>

Polismyndigheten. (u.å.b). *Utsatta områden – polisens arbete*. Hämtad 2023-03-28 från <https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/utsatta-omraden/>

Rienecker, L. & Stray Jörgensen, P. (2014). *Att skriva en bra uppsats*. (Tredje [omarb.] upplagan) Liber.

Rossi, P.H., Lipsey, M.W. & Henry, G.T. (2019). *Evaluation: a systematic approach*. (Åttonde upplagan, International student edition). Sage.

Sarnecki, J. (2015). *Introduktion till kriminologi Volym 2: Straff och prevention*. Studentlitteratur.

Sarnecki, J. (2022). Våldsutvecklingen i Sverige. I I Rostami, A. & Sarnecki, J. (Red.). *Det svenska tillståndet: En antologi om brottsutvecklingen i Sverige* (s. 23-62).

Studentlitteratur.

Savona, E., & Mancuso, M. (2017). *Fighting Illicit Firearms Trafficking Routes and Actors at European Level. Final Report of Project FIRE*. Milano: Transcrime – Università Cattolica del Sacro Cuore, Italy.

Statistikmyndigheten SCB. (u.å.a). *Befolkningsstatistik*. Hämtad 2023-04-28 från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/>

Statistikmyndigheten SCB. (u.å.b). *Sveriges befolkning*. Hämtad 2023-04-28 från <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/sveriges-befolkning/>

Statistikmyndigheten SCB. (2023, 22 februari). *Folkmängd i riket, län och kommuner 31 december 2022 och befolkningsförändringar 2022*. Hämtad 2023-04-27 från <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/folkmangd-och-befolkningsforandringar---helarsstatistik/folkmangd-i-riket-lan-och-kommuner-31-december-2022-och-befolkningsforandringar-2022/>

Sturup, J., Rostami, A., Gerell, M. & Sandholm, A. (2018). *Near-repeat shootings in contemporary Sweden 2011 to 2015*, 2018(31), 73-92. <https://doi.org/10.1057/s41284-017-0089-y>

Sturup, J., Rostami, A., Mondani, H., Gerell, M., Sarnecki, J., & Edling, C. (2019). Increased Gun Violence Among Young Males in Sweden: a Descriptive National Survey and International Comparison. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 2019(25), 365–378. <https://doi.org/10.1007/s10610-018-9387-0>

Svensson, P. (2015). Teorins roll i kvalitativ forskning. I Ahrne, G., Ahrne, G. & Svensson, P. (Red.). *Handbok i kvalitativa metoder*. (Andra [utök. och aktualiserade] upplagan) Liber.

Vetenskapsrådet (2017). God forskningssed [Elektronisk resurs]. (Reviderad utgåva). https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Weisburd, D., & Eck, J. E. (2004). What Can Police Do to Reduce Crime, Disorder, and Fear? *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 593(1), 42–65. <https://doi.org/10.1177/0002716203262548>

Öberg, J. & Vesterhav, D. (2017). Skjutvapenrelaterad brottslighet. I Brottsförebyggande rådet (2017). *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2015*. Brå, Brottsförebyggande rådet. https://bra.se/download/18.4a33c027159a89523b1b1344/1488273417016/11_Skjutvapenrelaterad_brottslighet.pdf

8 Bilaga 1 Informationsbrev

Hej!

Vi är två kriminologstudenter vid Högskolan i Gävle som nu ska författa vår kandidatuppsats. Vi har valt att studera de bakomliggande faktorerna till avbrottet i skjutningar som uppstod i Linköping mellan 28 januari 2022 fram till 27 januari 2023. Avbrottet upplever vi som ett mycket intressant fenomen i förhållande både till den problematik skjutningar innebär för landet i stort, men främst för det stora antal skjutningar Linköping drabbades av den tid som ledde fram till avbrottet.

Vår intention är att med ett öppet sinne gå in i undersökandet av potentiella bakomliggande faktorer och vill därför höra vad olika aktörer, som kan tänkas ha varit involverade i orsakerna bakom uppehållet, har att säga om detta. Intervjun kommer att beröra din uppfattning och yrkesmässiga erfarenhet av skjutningar. Även hur detta, och potentiellt samarbete med andra aktörer, kan tänkas ha påverkat uppehållet är av stort intresse för vår studie. Intervjun beräknas ta 30-45 minuter.

Vi ser gärna att intervjun sker inom en snar framtid, men tid och plats är upp till dig att bestämma. Vid genomförande kommer intervjun att spelas in för att underlätta efterföljande analys. Ingen annan än vi två kommer att ta del av det inspelade materialet. Den information som du lämnar kommer att behandlas säkert och förvaras inlåst så att ingen obehörig kommer att få ta del av den. I redovisningen av resultatet kommer endast din yrkesroll att presenteras, så att ingen informant kan identifieras. Resultatet kommer att presenteras i form av ett skriftligt examensarbete samt som en muntlig presentation för andra studerande på programmet. Deltagandet är helt frivilligt och du kan när som helst avbryta din medverkan utan närmare motivering.

Vi vill tacka så mycket på förhand för svar och potentiellt deltagande i vår studie!

Med vänliga hälsningar,

Emelie Medelius 07x-xxx xx xx

& Teodor Stoltz 07x-xxx xx xx

9 Bilaga 2 Intervjuguide

Intervjuguiden tar sin grund i följande frågor men har anpassats för vardera aktör som intervjuats.

Hur arbetar [aktören] mot skjutningar?

- Hur fungerar [aktörens] samarbete med andra aktörer?

Hur skulle du, utifrån din yrkesroll, beskriva fenomenet skjutningar?

- Vilka är det som genomför skjutningarna och varför?

[Aktören] under 28 januari 2022 - 27 januari 2023

- Arbetade ni annorlunda under perioden jämfört med tidigare?
- Förändrades arbetsbelastningen innan/under perioden?
- Förändrades samarbetet med andra aktörer innan/under perioden?
- Upplever du att någon del av ert arbete, som kan kopplas till skjutningar, varit mer framgångsrikt än andra?

Finns det något annat utanför ert arbete som kan ha påverkat uppehållet?

- Upplever du att brottsligheten förflyttats eller förändrats?

Vilka faktorer tror du är mest avgörande för att förhindra skjutningar?

Vad tror du kan vara orsaken till att det genomförts nya skjutningar efter uppehållet?

Vilka andra aktörer upplever du kan ha varit bidragande till att uppehållet uppstod?